नेपाल सरकार

वन तथा वातावरण मन्त्रालय

सिंहदरबार

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५(३)तथा सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३ वमोजिम सार्वजनिक गरिएको वन तथा वातावरण मन्त्रालयसंग सम्बन्धित सूचनाहरुको प्रकाशन

सूचना सार्वजनिक गरेको अवधिः- २०७७/०४/०१-२०७७/०६/३०

१ मन्त्रालयको स्वरुप र प्रकृति

नेपालको वनको दिगो व्यवस्थापन, वातावरण संरक्षण र जलवायु परिवर्तन न्युनीकरण र अनुकूलन गर्ने मूल उद्देश्य यस मन्त्रालयको रहेको छ । मन्त्रालयमा माननीय मन्त्रीको नेतृत्वमा प्रशासकीय प्रमुखका रुपमा सचिव, ६ वटा महाशाखा र सो अन्तर्गत २६ शाखाहरु रहेका छन् । प्रत्येक महाशाखाका प्रमुख सह-सचिव रहने व्यवस्था छ । यस मन्त्रालय अन्तर्गत चार विभाग, एक वन अनुसन्धान तथा प्रशिक्षण केन्द्र, एक रेड कार्यान्वयन केन्द्र रहेका छन् । यसका अतिरिक्त मन्त्रालय मातहत नेपाल वन निगम लि., जडिवुटी उत्पादन तथा प्रशोधन कम्पनी लिमिटेड, राष्ट्रपति चुरे-तराई मधेस विकास संरक्षण समिति, राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष र राष्ट्रिय ताल संरक्षण विकास समिति समेत रहेका छन् ।

२ मन्त्रालयको काम, कर्तव्य र अधिकार

वन स्रोत सर्वेक्षण, २०१५ अनुसार नेपालको कूल क्षेत्रफल मध्ये वन तथा बुट्यान क्षेत्र ले ४४.७४% भू-भाग ओगटेको छ । राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रहरु जस्तैः जलस्रोत, पर्यटन, प्राथमिक स्वास्थ्य उपचार र कृषिको मेरुदण्डको रुपमा रहेको वन क्षेत्रले सदियौंदेखि नै जनताको वन पैदावारको आवश्यकता परिपूर्ति तथा वातावरण सन्तुलनको लागि योगदान पुर्‍याउदै आइरहेको छ । साथै वातावरणीय स्वच्छता कायम राख्दै जलवायु परिवर्तन न्यूनीकरण तथा अनुकूलनका कृयाकलाप मार्फत जनताका जीविकोपार्जनमा सकारात्मक टेवा पुर्याउनु पनि यस मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र भित्र पर्दछ । नेपाल सरकार (कार्य विभाजन) नियमावली, २०७४ अनुसार यस मन्त्रालयबाट सम्पादन गरिने कार्यहरु निम्नानुसार रहेका छन् ।

१. वन्यजन्तु र चराचुरुङ्गी सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड
२. राष्ट्रिय निकुञ्ज, वन्यजन्तु आरक्ष तथा शिकार आरक्ष र सीमसार क्षेत्र सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तथा कार्यान्वयन
३. हात्तीसार
४. प्राणी उद्यान (चिडियाखाना) सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड
५. मध्यवर्ती क्षेत्र तथा संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड
६. जैविक विविधता, प्राकृतिक वातावरण संरक्षण, सदुपयोग र स्रोतको व्यवस्थापन
७. वन्यजन्तु, जैविक विविधता र वन पैदावार ओसारपसार एवं अपराध नियन्त्रण सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन

८. वन क्षेत्र अतिक्रमण र वन क्षेत्रको भू उपयोग परिवर्तन

९. वनस्पति उद्यान र वनस्पति पहिचान तथा अभिलेखीकरण सम्बन्धी नीति,कानून र मापदण्ड

१०. हर्वेरियम व्यवस्थापन

११. वनस्पतिहरुको रासायनिक गुणहरुको परीक्षण, प्रयोगशाला, प्रत्यायन, प्रमाणीकरण र गुणस्तर

१२. आनुवांशिक स्रोत, दुर्लभ तथा लोपोन्मुख प्रजाति र आयातित प्रजाति

१३. वातावरण, जलवायु परिवर्तन, जलवायु परिवर्तन अनुकूलन, न्यूनीकरण सम्बन्धी नीति, कानून र मापदण्ड

१४. कार्वन सेवा र कार्वन सञ्चिति

१५. अन्तर प्रादेशिक जंगल,हिमाल, वन संरक्षण क्षेत्र, जैविक विविधता तथा भू-जलाधार क्षेत्रको संरक्षण, सम्बर्द्धन र व्यवस्थापन सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, कार्यान्वयन र नियमन

१६. अन्तरदेशीय वन तथा वन्यजन्तु सम्बन्धी विषय

१७. वन, वनस्पति, वातावरण तथा जलवायु परिवर्तन सम्बन्धी अध्ययन अनुसन्धान

१८. प्राकृतिक नदी नाला, ताल तलैया, पोखरी, सीमसार एवं जलाधार क्षेत्रको वातावरणीय संरक्षण एवं स्वच्छता कायम सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड र नियमन

१९. वायु र वायुमण्डलको गुणस्तर, मापदण्ड, अनुगमन र लेखाजोखा

२०. हरित अर्थतन्त्र सम्बन्धी नीति र मापदण्ड

२१. विकिरण, जल, ठोस, तापीय, नाभकीय, विद्युतीय, चुम्बकीय, रसायन,ध्वनि लागायतका प्रदुषण नियन्त्रण

२२. हरितगृह ग्याँसको मापदण्ड र नियमन

२३. राष्ट्रिय स्तरमा वातावरणीय सूचना प्रणाली

२४. वातावरणीय प्रभाव अध्ययन सम्बन्धी नीति, कानून, मापण्ड र नियमन

२५. राष्ट्रपति चुरे तराई मधेश संरक्षण विकास समिति, राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष

२६. सशस्त्र वन रक्षक

२७. मन्त्रालय सम्बन्धी राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थासंग सन्धि, सम्झौता,अभिसन्धि, सम्पर्क र समन्वय

२८. मन्त्रालय सम्बन्धी सर्वजनिक संस्थान, प्राधिकरण, समिति, प्रतिष्ठान, कम्पनी आदिको सञ्चालन र नियमन

२९. मन्त्रालयको विषय क्षेत्रसंग सम्बन्धित सेवा, समूह र उपसमूहको सञ्चालन

३ मन्त्रालयमा रहने कर्मचारी संख्या र कार्य विवरण

यस मन्त्रालयमा जम्मा १२९ जना निजामती कर्मचारीको दरबन्दी रहेको छ । मन्त्रालयका काम कारवाही संगठन व्यवस्थापन तथा सर्वेक्षण प्रतिवेदन २०७५ मा दिइएका कार्य विवरण अनुसार नै विभिन्न विभाग, केन्द्र, विकास समिति तथा कोषमा कर्मचारी कार्यरत रहेका छन् । यी निकायमार्फत यस मन्त्रालय अन्तर्गतका कार्य क्षेत्रमा पर्ने क्रियाकलापहरु समेत कार्यान्वयन भइरहेका छन् ।

४ मन्त्रालयबाट प्रदान गरिने सेवा

नयाँ संरचना अनुसारको संगठन संरचना स्वीकृत भए पश्चात विगतमा वन तथा भू संरक्षण मन्त्रालय र मातहतका निकायबाट प्रदान गरिदै आएका सेवाहरुमा समेत परिवर्तन भएको छ । हालको अवस्थामा प्रवाह गर्ने सेवा निम्नानुसारका रहेका छन्

- वन सम्पदाको वैज्ञानिक, समावेशी र सहभागितामूलक व्यवस्थापनद्वारा पारिस्थितिकीय सेवाको प्रवर्द्धन गर्ने।
- नेपालमा रहेका सबै प्रकारका वनहरुलाई दिगो वन व्यवस्थापन पद्धति अनुरुप व्यवस्थापन गर्नाका लागि आवश्यक नीति, नियम तथा मापदण्ड तय गर्ने।
- वन अतिक्रमण, अवैध कटानी तथा चोरी शिकारलाई नियन्त्रणका लागि आवश्यक नीतिगत व्यवस्था गर्ने ।
- वन श्रोतमा आश्रित समुदायहरुको जीविकोपार्जनमा सुधारको लागि जडिबुटी, पर्यापर्यटन र वन सम्पदामा आधारित वातावरण मैत्री उद्योग व्यवसायको विकास गरी निर्यात प्रवर्द्धनमा सहयोग पुऱ्याउने ।
- वन तथा जलाधार संरक्षणको माध्यमबाट कृषियोग्य भूमिको संरक्षण र उत्पादकत्वमा बृद्धि, पानीमुहान, वन्यजन्तु र जैविक विविधताको संरक्षण, जलवायु शुद्धीकरण जस्ता मानव स्वास्थ्य रक्षा एवं प्रकृति संरक्षण र वातावरणीय स्वच्छता कायम राख्ने ।
- वन स्रोतबाट प्राप्त हुने लाभहरुको समन्यायिक वितरणका लागि आवश्यक व्यवस्था गर्ने।

- जलवायु परिर्वतनका कारणले पर्न सक्ने सम्भावित असरहरुको आंकलन गरी उपयुक्त अनुकूलन एंव जोखिम व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- चुरेको परिस्थितिकीय प्रणालीको दिगो व्यवस्थापन गर्ने ।
- जडिबुटी उत्पादन तथा प्रशोधन कार्यलाई सार्वजनिक र निजी क्षेत्रको साझेदारीमा सञ्चालन गर्न प्रोत्साहन गर्ने ।
- वन तथा वातावरण क्षेत्रका नीति, कार्यक्रम, बजेट र सेवालाई लैङ्गिक तथा सामाजिक रुपमा समावेशी र न्यायोचित बनाउने ।
- वन तथा वातावरण क्षेत्रमा वैदेशिक सहायतालाई राष्ट्रिय हित अनुकूल संचालन गर्ने ।
- वन क्षेत्रको प्रभावकारी संरक्षण, सम्वर्द्धन तथा व्यवस्थापन गर्नको लागि प्रचलित ऐन कानूनमा आवश्यक परिमार्जन गरी संस्थागत सुदृढीकरण र अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणालीलाई सुदृढ गर्ने ।
- रेडको अवधारणा अनुसार विश्व व्यापारमा संलग्न हुन आवश्यक नीति तथा कार्यक्रम तर्जूमा गर्ने ।
- वातावरणीय स्वच्छता कायम गर्नका लागि नीति, मापदण्ड तथा कानूनहरुको निर्माण गर्ने ।
- जलवायु परिवर्तन न्यूनीकरण तथा अनुकूलनका कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने ।

५ सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि

प्रचलित कानून अनुसार हुने ।

६ निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी

यस मन्त्रालयको कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न काम कार्वाहीमा नेपाल सरकारले जारी गरेको सरकारी निर्णय प्रकृया सरलीकरण निर्देशिका, २०६५ मा व्यवस्था भए अनुसार निर्णय हुने गरेको छ। सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ बमोजिम माग गरिने सूचना सम्बन्धमा सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ७ बमोजिम सूचना उपलब्ध गराउने गरिएको छ ।

७ निर्णयउपर उजुरी सुन्ने अधिकारी

यस मन्त्रालयबाट उपलब्ध गराइएको सेवा उपर चित्त नबुझेको खण्डमा मन्त्रालयका सचिव समक्ष उजुरी गर्ने प्रावधान रहेको छ ।

८ सम्पादन गरेको कामको विवरण

यस मन्त्रालयको स्वीकृत बार्षिक बजेट अनुसारका निम्न बजेट उप-शिर्षकमा कार्यहरु हुदै आएका छन्

१. वन तथा वातावरण मन्त्रालय

२. नेपाल जलवायु परिवर्तन सहयोग कार्यक्रम

३. रेड फरेष्ट्रि तथा जलवायू परिवर्तन कार्यक्रम

४. पहाडी साना किसानका लागि अनुकूलन आयोजना

५. राष्ट्रपति चुरे संरक्षण कार्यक्रम

६. सम्वृद्धिका लागि वन

७. स्वच्छ वातावरण कार्यक्रम

८. जलवायु उत्थानशिल चूरे कार्यक्रम

९. वन तथा भू-संरक्षण विभाग

१०. डिभिजन वन कार्यालयहरू (वन सुरक्षा सैनिक समेत)

११. राष्ट्रिय वन विकास तथा व्यवस्थापन कार्यक्रम

१२. जलाधार संरक्षण तथा सिमसार व्यवस्थापन कार्यक्रम

१३. प्रकृतिमा आधारित पर्यटन कार्यक्रम

१४. वनस्पति विभाग

१५. जडिबुटी विकास कार्यक्रम

१६. वनस्पति अनुसन्धान, संरक्षण तथा उद्यान विकास कार्यक्रम

१७. राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण विभाग

१८. राष्टिय निकुञ्ज सुरक्षा टोली (नेपाली सेना)

१९. हात्तीसारहरू

२०. राष्ट्रिय निकुन्ज तथा आरक्ष आयोजना

२१. वन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण विभाग

२२. वन अनुसन्धान तथा सर्वेक्षण आयोजना

२३. वातावरण विभाग

२४. केन्द्रीय वन तालिम तथा प्रसार केन्द्र

- प्रदेश सरकारलाई सशर्त अनुदान

- स्थानीय तहलाई सशर्त अनुदान

यसका साथै यस अवधिमा यस मन्त्रालयबाट भएका मुख्य कार्यहरू निम्न अनुसार छन् ।

- यस अवधिमा प्राप्त ३८ वटा उजुरी / गुनासाहरुमध्ये ९ वटा फछ्र्यौट भएको, २९ वटा फछ्र्यौटको प्रक्रियामा रहेको,
- भू तथा जलाधार संरक्षण विधेयक २०७६, वन नियमावली २०७६ मा परिमार्जन तथा छलफलको कार्यहरु भएको,
- अन्य मन्त्रालयहरुबाट विभिन्न समयमा (अर्थ मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय र कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय) प्राप्त हुन आएका नीति, रणनीति, ऐन कानून तथा निर्देशिकाहरुको मस्यौदा अध्ययन एवं पुनरावलोकन गरी ५ भन्दा बढी विषयमा राय, सुझाव उपलब्ध गराएको,
- सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा तथा सम्मानित अदालतहरुमा विभिन्न विषयमा ५ वटा लिखित जवाफ तयार गरी पठाइएको तथा कानून तथा फैसला कार्यान्वयन शाखा मार्फत विभिन्न ४० वटा विषयमा राय सुझाव दिइएको,
- वन तथा वातावरण मन्त्रालय अन्तर्गतका निकायहरुबाट आ.व. २०७६।०७७ मा सम्पन्न भएका कार्यहरु, नीति तथा कार्यक्रमको असार महिनाको मासिक प्रगति समिक्षा, तेस्रो चौमासिकको प्रगति समिक्षा, वार्षिक प्रगति समिक्षा तथा मन्त्रालयको उच्च व्यवस्थापन समुहका वैठकहरु सम्पन्न गरिएको,
- आ.व. २०७७।०७८ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम, बजेट बक्तव्य तथा वार्षिक विकास कार्यक्रमहरुको अख्तियारी, विनियोजना ऐन २०७७ तथा बजेट कार्यान्वयन मार्गदर्शनमा छलफल एवं निर्देशन गरिएको,
- आ.व. २०७७।०७८ विभिन्न खर्च शिर्षक तथा बजेट उपशिर्षकहरुमा रकमान्तर, श्रोतान्तर, खर्च केन्द्र परिवर्तन, नपुग बजेट थप माग तथा LMBIS संशोधन गरिएको,
- यस अवधिमा २४ वटा आयोजनाको वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदन स्वीकृत, ७ वटा आयोजनाको क्षेत्र निर्धारण तथा कार्यसूची स्वीकृत, २ आयोजनाको पूरक वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदन स्वीकृत, १ योजनाको वातावरणीय व्यवस्थापन योजना परिमार्जन स्वीकृत, ३ आयोजनाको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन गर्न सहमति प्रदान तथा विभिन्न १ विषयमा अध्ययन अनुसन्धान सहमति प्रदान गरिएको, साथै ऐनको दफा १८ अनुसार १ आयोजनालाई रु. ९० हजार जरिवाना गरिएको,

- यस अवधिमा नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्को निर्णयको लागि यस मन्त्रालयसंग सम्बन्धित विभिन्न विषयका १३ ओटा प्रस्तावहरु तयार गरी पेश गरिएको,
- यस त्रैमासिक अवधिमा विभिन्न ६ वटा राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त आयोजनाहरुलाई २५.८८ हे. वन क्षेत्रको जग्गा प्रयोगका लागि शर्त सहित उपलब्ध गराइएको तथा १,२१४ रुखहरु हटाउने सहमति प्रदान भएको,
- आ.व. २०७७।०७८ को श्रावण देखि असोज सम्मको अवधिमा १७ लाख २३ हजार क्यु. फिट काठ उत्पादन भएको,
- आ.व. २०७७।०७८ को श्रावण देखि असोज सम्मको अवधिमा रु. ४ करोड ९० लाख राजश्व संकलन भएको ।
- आ.व. २०७७।०७८ को श्रावण देखि असोज सम्मको अवधिमा मन्त्रालय र अन्तरगत निकायहरुबाट ७० हजार विरूवा उत्पादन भएको ।
- आ.व. २०७७।०७८ को श्रावण देखि असोज सम्मको अवधिमा मन्त्रालय र अन्तरगत निकायहरुको बेरुजु फछ्यौट प्रक्रियामा रहेको तर कुनै पनि रकम फछ्यौट नभएको,
- नेपाल सरकार (मन्त्रिपरिषद्) को मिति २०७७/६/८ को निर्णयानुसार वन तथा वातावरण मन्त्रालय अन्तरर्गत निम्न दुई वटा परियोजनाहरुको लागि जम्मा १४.५९ मिलियन अमेरिकी डलर अनुदान सहायता स्वीकार गर्ने निर्णय भएको, जसमा विश्व वातावरण सुविधा (Global Environment Facility-GEF) बाट वन तथा वातावरण मन्त्रालयवाट कार्यान्वयन गर्ने गरी Integrated Landscape Management to Secure Nepal's Protected Areas and Critical Corridors (ILaM) नामक आयोजनाको लागि ६.६९ मिलियन अमेरिकी डलर र Developing Climate Resilient Livelihood in Vulnerable Watershed in Nepal आयोजनाको लागि ७ मिलियन अमेरिकी डलर गरी १३.६९ मिलियन अमेरिकी डलर तथा UNDP वाट Developing Climate Resilient Livelihood in Vulnerable Watershed in Nepal आयोजनामा Co-financing को रुपमा ०.९ मिलियन अमेरिकी डलर गरी जम्मा १४.५९ मिलियन अमेरिकी डलर (करिव १ अर्व ७५ करोड) अनुदान सहायता स्वीकार भएको,

- उल्लेखित दुई आयोजनाहरुको आयोजना दस्तावेजमा नेपाल सरकारको तर्फबाट GEF accredited निकायले UNDP तथा WWF सँग छुट्टै सम्झौता गरी आयोजना सञ्चालन गर्न यस मन्त्रालयलाई अख्तियारी प्राप्त भएको, साथै सोही अनुसार आयोजना दस्तावेजहरुमा UNDP तथा WWF सँग सम्झौता गर्ने तयारी भईरहेको,
- Global Environment Facility (GEF) को सहयोगमा सञ्चालन हुने गरी तयारीको क्रममा रहेको "Restoring the Degraded Watershed and Livelihoods of Lakhandei River Basin through Sustainable Land Management" नामक परियोजनाको तयारी कार्यको लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालय (मा. मन्त्रीस्तर) को मिति २०७७/६/२२ को निर्णयानुसार यस मन्त्रालय, योजना, अनुगमन तथा समन्वय महाशाखा प्रमुखको संयोजकत्वमा प्राविधिक समिति (Technical Committee) गठन भएको,
- Terai Arc Landscape (TAL) Strategy (2015-2025) को पुनरावलोकनका लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालय (मा. मन्त्रीस्तर) को मिति २०७७/६/२१ को निर्णयानुसार यस मन्त्रालय, योजना, अनुगमन तथा समन्वय महाशाखा प्रमुखको संयोजकत्वमा कार्यदल गठन भएको,
- मन्त्रालय र विश्व वन्यजन्तु कोष (WWF) नेपालवीच हाल कार्यान्वयनमा रहेको Scope of Cooperation (July 2016-June 2021) को पुनरावलोकनका लागि वन तथा वातावरण मन्त्रालय (मा. मन्त्रीस्तर) को मिति २०७७/६/२१ को निर्णयानुसार यस मन्त्रालय, योजना, अनुगमन तथा समन्वय महाशाखा प्रमुखको संयोजकत्वमा कार्यदल गठन भएको ।
- अन्तर मन्त्रालय जलवायु परिवर्तन समन्वय समितिको बैठक असोज २९ गते भर्चुअल रुपमा ३७ जनाको उपस्थितिमा अन्तर मन्त्रालय जलवायु परिवर्तन समन्वय समितिको कार्यविवरण, द्विवार्षिक अध्यावधिक प्रतिवेदन तथा राष्ट्रिय अनुकुलन योजनामा छलफल गरी सम्पन्न र आगामी कार्यक्रमको योजना समेत प्रस्तुत भएको,
- Green Climate Fund (GCF) बाट Improving Climate Resilience of Vulnerable Communities and Ecosystems in the Gandaki River Basin, Nepal नामक आयोजना स्वीकृत भएको,
- असोज २२ देखि २९ गते सम्म विभिन्न गाउँपालीकामा कार्यरत २६ जना इन्जिनियर तथा सबइन्जिनियरहरुलाई जलवायु परिवर्तन उत्थानशिलता सम्बन्धी तालिम प्रदान गरी क्षमता अभिवृद्धि गरिएको,

- चालु आ.व. २०७७।७८ को बजेट तथा कार्यक्रम संचालन गर्न कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधिहरु तयारी तथा स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको,
- समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापन पद्धतिहरूको प्रोफाइल लेखन र छपाइको कार्यको तयारी भएको,
- नेपालको पूर्वी चुरे क्षेत्रमा ७ वर्षको योजना सहितको हरित जलवायु कोषको सहयोगमा संचालन हुने Building a Resilient Churia Region in Nepal (BRCRN) परियोजनाको कार्यालय स्थापना भै कार्य प्रारम्भ भएको,
- विश्व वैंकको सहयोगमा संचालन हुने सम्बृद्धिका लागि वन परियोजना स्वीकृत भई संझौताको चरणमा रहेको,
- यस मन्त्रालय गत आ.व.को नीति तथा कार्यक्रम, बजेट बक्तव्य तथा विकास कार्यक्रमहरु समेटिएको प्रगति पुस्तिकाको मस्यौदा तयार भएको,
- यस अवधिमा मन्त्रालयसंग सम्बन्धित विषयहरुमा इमेल, फोन, प्रत्यक्ष तथा परोक्ष तवरले १०० भन्दा वढी सूचना संप्रेषण गरिएको,
- मन्त्रालयको वेवसाइट अद्यावधिक भएको तथा ई हाजिरी प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाइएको, तथा नेपाल सरकारको निर्णय अनुसार सिफ्ट प्रणाली, स्वास्थ्य सुरक्षाका उपायहरु अवलम्बन गरिएको,
- संघीय संसद, सार्वजनिक लेखा समिति, कृषि सहकारी तथा प्राकृतिक श्रोत समितिको बैठकमा वैज्ञानिक वन व्यवस्थापन सम्बन्धमा भएका छलफल तथा छानविन रिपोर्ट तयार गरी पेश गरिएको,

९ सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद

<u>प्रमुखको नाम र पद</u>	<u>सूचना अधिकारीको नाम र पद</u>
डा. विश्वनाथ ओली सचिव	हरिप्रसाद पाण्डे उप सचिव फो. नं. ९८५१२३७३२४

१० ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूची

यस मन्त्रालयको कार्य क्षेत्र संग सम्बन्धित निम्न बमोजिमका ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिका रहेका छन्

- वन ऐन, २०७६ र वन नियमावली, २०५१

- राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९
- संकटापन्न बन्यजन्तु तथा बनस्पतिको अन्तराष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण ऐन, २०७३
- संकटापन्न बन्यजन्तु तथा बनस्पतिको अन्तराष्ट्रिय व्यापार नियन्त्रण नियमावली, २०७६
- राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण नियमावली, २०३०
- राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष ऐन, २०३९
- वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ तथा वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७
- भू तथा जलाधार संरक्षण ऐन, २०३९ तथा नियमावली, २०४१
- नेपाल वन सेवा (गठन, समूह, तथा श्रेणी) विभाजन र नियुक्ति नियमहरु,२०५१
- मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५२
- संरक्षण क्षेत्र सरकारी व्यवस्थापन नियमावली, २०५७
- संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०५३
- वन्यजन्तु आरक्ष नियमावली, २०३४
- हिमाली राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०३६
- खप्तड राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०४४
- बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०५३
- कञ्चनजङ्घा संरक्षण क्षेत्र व्यवस्थापन नियमावली, २०६४
- शिवपुरी नागार्जुन राष्ट्रिय निकुञ्ज नियमावली, २०७६
- काठ दाउरा संकलन तथा विक्रि वितरण निर्देशिका, २०७३
- समुदायिक वन उपभोक्ता समुहको आर्थिक कार्यविधि निर्देशिका ,२०७३
- राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त योजनाको लागि राष्ट्रिय वन क्षेत्र प्रयोग गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि,२०७४
- सामुदायिक वनको काठ दाउरा संकलन तथा विक्रि वितरण निर्देशिका, २०७१
- वन्यजन्तुबाट हुने क्षतिको राहत सहयोग निर्देशिका, २०६९
- सुनाखरी संकलन तथा खेती विकास (कार्यविधि) निर्देशिका, २०६९
- सामुदायिक वनको निर्देशिका,२०५२
- खोटो संकलन (कार्यविधि) निर्देशिका, २०६४

- जिल्ला वन पैदावर आपूर्ति समितिको (कार्यविधि) निर्देशिका, २०६३
- निजी वन निर्देशिका, २०६८
- वातावरणीय सम्बन्धी विभिन्न मितिमा प्रकासित ४९ वटा मापदण्डहरु

११ मन्त्रालयको बजेट सम्बन्धी विवरण

आ.व. २०७७/०७८ को यस मन्त्रालयमा विनियोजन भएको कुल वजेट रकम रु १४ अर्ब ४६ करोड ५४ लाख रहेको छ । यस मध्ये रु १२ अर्ब ५७ करोड १८ लाख संघीय कार्यालयहरु तर्फ विनियोजन भएको छ भने १ अर्व २७ करोड ७३ लाख प्रदेश तथा ६१ करोड ६३ लाख स्थानीय तहमा सर्शत रुपमा हस्तान्तरण भएको छ ।

१२ मन्त्रालयले प्राप्त गरेको बैदेशिक सहायता, ऋण, अनुदान सम्बन्धी विवरण

यस मन्त्रालय संग सम्बन्धित चालु आ. व. मा वार्षिक बजेट रु. १४ अर्व ४६ करोड ५४ लाख मध्ये रु. ११ अर्व ५८ करोड ८२ लाख नेपाल सरकार तर्फ तथा रु. २ अर्व ८७ करोड ७२ लाख वैदेशिक सहायता रहेको छ ।

१३ मन्त्रालयको सूचनाहरु अन्यत्र प्रकाशन भएका वा हुने भएको भए सोको विवरण

यस मन्त्रालयका सूचनाहरु अद्यावधिक रुपमा मन्त्रालयको Website: www.mofe.gov.np मा पनि राख्ने गरिएको छ ।साथै माताहतका निकायहरुले पनि आफ्ना सूचनाहरु आ-आफ्ना website मा अद्यावधिक गर्ने गरेका छन् ।

१४ मन्त्रालयको सूचना वर्गीकरण सम्बन्धी व्यवस्था

सूचनाको वर्गीकरण हुन बाँकी रहेको छ ।

१५ खर्चको विवरण

यस मन्त्रालयको बजेट उपशिर्षक नं. ३२९०००११ मा विनियोजित कुल बजेट रु. १७,७७,०० हजार मध्ये चालु रकम रु. १७,६६,०० हजार र पुँजीगत रकम रु. ११,०० हजार मध्ये आ.व. २०७७।७८ को असोज मसान्तको अवधि सम्ममा चालु तर्फ २,८६,०४ हजार रकम खर्च भएको छ भने पुँजीगत तर्फ कुनै पनि बजेट खर्च नभएको देखिन्छ ।

समाप्त